

30 ԲԱՐԱ

ՄԷՃՄՈՒՄԻ ԱՆՊԱՐ

ԲԱՐԱ 30

DIRECTION DU JOURNAL

MEDJMOUA-I-AHBAR

65, Grand'rue de Péra, Taksim, 65

Ս.ՊՈՒՆԷ ԶԻՅԱԴ-ՍԱԲԻՆ
Խոսքայող իշխին Դրոս 60
Խոսքայող իշխին Դրոս 85
Մեծալիքի ԷճճԵՅԻՅԷ իշխին Զրաճ 20

ՉԱՐՇԷՆՊԻՆ ՎԷ ԶՈՒՄՍ ԻՐԹԻՍԻ
ԿԻՆԵԼԵՐԻ ՆԵՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Խանութ իշխին այրենա բազարը :

مجموعه اخبار

باوغل تقیم جاده می نوسرو ۶۰

ԲԱՐՇԵՆՈՐԳՄԱՆ ՊԷՏԲԸ

ՀԱՅ ԵԿԵԼԵՑԻՈՅ ՄԷՉ

Ա.

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔ

Գրիտոսի Եկեղեցին կը բաղկանայ երկու տարբեր և որոշ տարբեր, մարդկային տարր և Աստուածային տարր. մարդկայինը սխալման, մոլորութեան, զեղծման և բիծերու կրնայ ենթարկուիլ. Աստուածայինն անբիծ, անարատ, սուրբ և անվերջ է. Եկեղեցին անսխալ է և անստեղծ-տանելի՝ իւր Հաւատոյ մասերով, վարդապետութեամբ, բարոյականով և խորհուրդներով. Եկեղեցին սխալական է իւր մարդկերով, սովորութեամբ, մասնաւոր վճիռներով (*), պատմական անձերու և զէպրքերու գնահատումով (**) ևլն :

Եկեղեցւոյ այս երկու տարբերութեան հաշտեցումը զիտնալ անհրաժեշտ է ամեն անձի որ չուզեր չփոխել ամենին տարբեր ու ալլաւեռ բաները, նուազագոյնը ամենին վրէժ ու նուիրական իրերը, թշնամանել զԳրիտոսէութիւնն և անիրաւել իւր Աստուածային Հեղինակին դէմ : Ով որ այսպիսի էական սկզբունք մը կ'անգիտէ՝ պիտի մոլորի միշտ չարաչար և պիտի մոլորեցնէ նաեւ ուրիշները, պիտի գոգէ վատաբար ինչ որ պարսաւի արժանի է եւեթ, և պիտի անարգէ արքայիդ-ծորէն ինչ որ պատուոյ և մեծարանաց արժանի է յաւէտ :

Ով որ ո' է գիտութեան մասին կարծիք կը յայտնէ հրապարակաւ, այլոց ուսուցանել, միտքերը լուսաւորել և զեղծութիւնները ջնջել կը յաւակնի, պէտք է անհրաժեշտ որ այդ գիտութեան գէթ էական մասերն, հիմն լաւ գիտնայ, և ճշմարիտ ստանէ, իրական առեւտրային որոյնու կարողութիւն ունենայ. ապա թէ ո՞չ նախ ինքզինք կ'անպատռէ, յետոյ այն լրագիրը կամ հանգէտն որում կ'աշխատակցի, և երրորդ իւր ընթերցողներն, որք իրմէ կը մեծաւորեն եթէ տգէտ են, և իրեն դէմ գայրոյթ ու զգուհնք կ'զգան եթէ ուսեալ և բանիւրուն անձինք են, իմբադրապետ մը որ իւր թերթին պատուոյն նախանձախնդիր է, պէտք չէ՝ մոռնայ դաս... Անտարակոյս լուրջ չքմեղանք մը չէ ըսել թէ «թերթը կարծես ազատութիւնը կը յարգէ», վասն զի ա՛յլ

(*) Ձուտ գիտական կամ աշխարհային խնդիրներու մասին Ս. Քահանայապետից և նոյն իսկ Տիեզերական Ժողովներու վճիռներն անվերջ ու անդաւնալի չեն ընաւ :

(**) Պատմական այն անձինք և այն զէպրքեր որք յիշատակուած են Ս. Գրոց մէջ՝ Եկեղեցւոյ կողմանէ կ'ընդունուին միշտ անփոփոխ. իսկ երբ Ս. Գրոց մէջ յիշատակութիւն մը չունին, Եկեղեցին ազատ է զանոնք դատելու, ինչպէս որ կ'ուզէ՝ յարգելով միշտ պատմական վկայութիւններն, բայց իւր դատաստաններու մէջ անսխալ չէ, Գալով Սուրբաբոյ պաշտօնական յիշատակութեան՝ խնդիրը բաւական կնճռոտ է, բայց կը յուսամ անկեղծ միտքերը համոզելու չափ լուսաբանել զայն յարող. յօգուածներէս միոյն մէջ :

է կարծիք մը յայտնել և ա՛յլ է յայտնապէս մոլորիլ և մոլորեցնել ու անհեղեղ ստուերութիւններ տարածել. Եթէ այսօր մէկն երէն և գրեթե ուղի թէ Միտիքի Ով-կրնայ մէջ կը գտնուի, թէ Մոզանպիզի բնակիչներն աշխարհի ամենէն քաղաքակիրթ ժողովուրդն են, թէ Մեծն Նարո-լէոն տասեւեթներորդ դարուն պատերազմեցաւ ձաքոնի դէմ... և ասոնց նման անմտութիւններ, կարծեմ թէ ինքզինքն յարգող թերթ մը չկրնար հրատարակել զանոնք յանուն կարծեաց ազատութեան, վասն զի ինչ որ յայտնապէս սուտ և սխալ է, կարծիք չկրնար կոչուիլ անգամ. Եւ սակայն, զարմանալի բան, ինչ որ չէ՝ ներքին երեւք պատմական, աշխարհագրական և որ և իցէ գիտութեան մասին, կարծեա ներքին կը լինի գիտութեանց ամենէն վսեմին նկատմամբ. խնդիրն երբ Աստուածարանութիւն վրայ է՝ տրամաբանութիւն, ողջմտութիւն, սկզբունք, վկայութիւն ալլաւ արժէք չունին. ամեն մարդ, ամենին յետին դպրոցականն իսկ, կըրնայ ամեն բան ըսել, և լուրջ թերթեր կան որք առանց ծիծաղելու՝ կը փութան հրատարակել ամենէն ծիծաղելի վրէպներն ու ալլաւալութիւններն. Ահա իրողութիւն մը որ գերագոյն աստիճանաւ արեւելքէ... զիւրդ և իցէ, դառնանք մեր նիւթին :

Գրիտոսէութիւնն ունի իւր բարեպաշտ սովորութիւններն և ունի իւր բացարձակ վարպետութիւնները. իւր պարզ աւանդութեանց մասին ներքին է երբեմն տարբեր կարծիք յայտնել, վրէժ անոնց ստուգութեան աստիճանին վրայ. բայց իւր սահմանեալ վարդապետութեանց մասին՝ բոլորովին սղայատուութիւն է վրձաբութիւն յարուցանել, տարակոյսներ յայտնել և «բարեկրթութեամբ» առաջարկելու յանդէպ :

Եկեղեցին կրնայ բարեկրթութիւն ինչ որ մարդկային է իւր մէջ, կրնայ յաւելուլ կամ պակսեցնել իւր արարողութիւնները, կըրնայ հաստատել կամ փոխել սովորութիւններ ու ծէսեր. բայց չկրնար բաւ մ'իսկ փոխել տալ հաւատոյ մասերէն, որոնք վճիռք են Ս. Գրոց և պատգամը Աստուածորդային. Եկեղեցւոյ այսպիսի իշխանութիւն մը չէ սրուած բնաւ, ո՞չ մի տեղ կը հանդիպինք այսպիսի իրաւասութեան մը. ընդհակառակն կը կարգաւ. «Երկինք և երկիր անցնին և բաւք իմ մի՛ անցնին» : Որք լուծցէ ինչ ի պատուիրանաց յայտնէ ի փոքունց և այսպէս ուսուցէ զմարդիկ, փոքր կոչոցի յարքայութեան երկինց : Եկեղեցին որ կրնայ հարեւրաւոր օրէնքներ դնել, անթիւ որոշումներ ու կարգաւորութիւններ ընել, չկրնար երբեք միմիկ Հաւատոյ մաս յաւելուլ, միմիկ հիմնական վարդապետութիւն ստեղծել. իւր պաշտօնն է Աստուածային Փրկչին վարդապետութիւնները և բարոյականը քարոզել, լուսաբանել, պոչտապանել, սահմանել, անվճար ու անփոփոխ պահել միշտ, բայց ո՞չ նոր վարդապետութիւն մը հնարել, իւր պաշտօնն է Սուրբ Խորհուրդներն յարգել, մատակարարել, նիւթոյն ու ցեղին հսկել, անոնց պատշաճ ու արդիւնաւոր ընդունելութեան աշխատիլ անդուլ, բայց ո՞չ երբեք նոր խորհուրդ մը յաւելուլ կամ յապաւել :

Մ. Մ. Ճ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«Մէճմուա»-ի 4801 թիւին մէջ հրատարակուած յօդուածը ստորագրող «Դիտող»ը ոմանք զիս կարծիք են. նախ ըսեմ թէ այդ Դիտողը ես չեմ. արդէն ժամանակէ մը ի վեր շատեր յիշող դարձած են, և իրաւամբ ինչ որ է, երկրորդ «Դիտող»ին գաղափարակից եմ. միայն աւելցնելով որ բաւական չէ մեր ժողովներու անդամներուն, մանաւանդ ատենապետներուն աստուածասէր, կրօնասէր և բարեպաշտ ըլլալ. գործունեայ, փորձառու, կարող, աղքատէր և հասարակական գործերու գիտակից ըլլալին ալ անհրաժեշտ է. վասն զի «Ո՛չ միայն հացի կեցցէ մարդ» կ'ըսէ Ս. Գրիքը : Աստուածասէր և այլն ըլլալն միայն՝ չբաւար օգտակար հանդիսանալ իր համայնքին. ինչպէս կ'ըսէ Փրանսացին. «aide toi, et le ciel t'aidera» :

Պատք է խոստովանել թէ մեր Պոլսոյ ժողովականներն և ծանօթ ատենապետները արդէն օժտուած են այդ երկու սեսակ յատկութիւններով ալ. այսինքն թէ՛ կրօնասէր են և թէ՛ կարող, զորս ապացուցին Կ-Պատրիարքարանի և Հասարակութեան մերջին տաքնապալից զէպրքերուն, մանաւանդ այդ առթիւ այնպիսի խոհեմութիւն ցոյցուն՝ որուն մասին ամբողջ Հայ-Կաթողիկէ Հասարակութիւնը, նոյն իսկ Նոտրապետութիւնը պարտաւոր են երաւատապարտ ըլլալ, քանի որ այդ Պատ. Ժողովականներն կրցան ամենէն դժուարին պարագաներուն միջոցին իսկ պահել իրենց կազմակերպութիւնը, հանդարտեցնել ժողովրդեան զրգուշ միտքերը, վերջապէս գտան այնպիսի ելից ճամբայ մը, որմէ աւելին կարելի չէր յուսալ և ձեռք բերել :

Հիմա այդ ելից ճամբուն արդիւնքին է որ կ'սպասուի և այս արդիւնքը՝ Ամեն. Թերզեան Կ-Պատրիարքին անձին մասին համայն ժողովրդեան տածած համակրական զգացումները պիտի պսակէ : Այս արդիւնքը պիտի ըլլայ Աղգային նոր Կանոնադրութեան հաստատութեան համար նորին Սրբազնութեան կողմէ արտայայտելի բարեսացակամութիւնը և ի գործ դըրուելիք ջանքերը :

* Յայտնի է թէ Սահմանադրութեան հաստատումէն վերջ, ինչպէս ուրիշ հասարակութիւններ, Հայ-Կաթողիկէ հաստատութիւնն ալ աղատ չուէր մ'առաւ. իր գոյութիւնը պահելու, իր ազգութիւնը և իր ազգային իրաւունքները, իր մարդկային եսը ամբարպնդելու փափաք մը, ամուր կամք մը յղացաւ իր մէջ, միշտ տալով իր արդար չափն ու սահմանը կրօնին և կրօնականին :

Այս վերածնունդը, Պօլսէն սկսելով տաքածուեցաւ մինչեւ հիւսիսարեւմտեան, նոյն իսկ ամենայն փոքրիկ գիւղաքաղաքները : Գրեթէ մոռեալ տարր մը կարծուած Հասարակութեան համար սոյն յեղափոխութիւնը գովելի էր, և ազգութեան պահպանման, բարեգործման, յառաջացման յոյսեր կը ներշնչէր. սակայն ինչպէս ամեն ինչ չափ մ'ունէր, այս վերածնունդին ալ չափ մը դնել պէտք էր, և անա այս չափն ու սահմանը պիտի ըլլայ՝ Աղգային նոր Կանոնադրութիւնը, զոր

ինչպէս կը լսեմ, ժամանակիս պահանջութիւններուն հիմանցը վրայ պատրաստուած և ազգային իրաւունքներուն և փափաքներուն ու սկզբանց վրայ յօրինուած է, որուն մէջ անարատ պահուելիք կրօնական և պետական կէտերն այդպէս պահուած են :

Յաւալի է լսել երբեմն զաւանդեթ ժողովրդեան և իրենց առաջնորդին միջեւ պատահած անհամաձայնութիւններն և անկանոնութիւնները. ինչ է ասոր պատճառը, եթէ ոչ՝ ժամանակիս պահանջութիւններուն համեմատ կանոնի, օրէնքի պակասութիւնն : Այդ, կարելի է վարկեան մը լսել երկրային նոր Կանոնադրութեան՝ Հասարակութեան ամեն դասակարգերէ գրտնելիք ընդունելութեան մասին :

Դաւաններու մէջ տեղի ունեցած բոլոր անհամաձայնութիւնները՝ Առաջնորդներու վերագրելն ալ ճիշտ և արդար չէ : Առաջնորդը, մինչեւ հիմա զաւանդեթ ժողովրդեան գրեթէ ամեն ինչն եղած է. հոգեւոր պետը, հայրը, առաջնորդը, և ժողովուրդը միշտ անոր ամեն հրամաններուն հնազանդ գտնուած է. սակայն երբ այսօր Սահմանադրութիւնը հաստատուած և ազգաց իրենց ներքին գործերուն մէջ սահմանադրապէս կառավարուելու ազատութիւնը տրուած և ազգային ինքնօրինութիւնը ճանչցուած է, քանակապէս միշտ իր օրինաւոր սահմաններու մէջ՝ Հայ-Կաթողիկէ հասարակութիւնն ալ ասկէ օգաւելի կ'ուզէ : Բայց պէտք է նկատի առնել թէ ժողովուրդը ամեն տեղ հասած է սոյն աղգային ինքնօրինութիւնը իր օրինաւոր սահմանին մէջ վայելելու և գործադրելու :

Ազատութեան և Սահմանադրութեան շողջողուն բառերէն գինեզցած՝ օրինակ և բնական սահմանէն անդին անցնելն՝ ազգային գործերուն կարգադրութեան չնպաստել, այլ ընդհակառակը : Ահա հոս է որ երկու կողմին համար համաձայնութեան, համեմատութեան, գործերու կանոնաւոր ընթացքին ապահովութեան և ազգային յառաջդիմութեան համար ուղղութեան գիծ մը գտնել և գործադրել անհրաժեշտ կը դառնայ, և հոս դարձեալ կը կրկնեմ Աղգային Կանոնադրութիւնը բանաստեղծ մը պիտի ըլլայ փափաքուած հասարակութեան և ուղղութեան գիծը գտնելու, միշտ Առաջնորդներու բարեսացակամութեան և փորձառութեան օգտուելով :

* Կը լսուի թէ Կ-Պատրիարքը զէպրի Հոռոմ այցելութեան երթալ կը պարտաւորուի : Արդէն Պօլս դարուն առաջին օրէն նորին Սրբազնութիւնը ունէր սոյն գաղափարը, և պէտք է ըսել թէ շատ լաւ մը տածում մ'է, ներկայացնել մեր սիրեցեալ Ս. Քահանայապետին Հասարակութեան որդեական սէրը, և խնդրել իմէ օրհնութիւնները ու հայրական օգնութիւնները : որոնց այնչափ կը կարօտինք : Բայց բան մը կայ զոր հարկ է կանխաւ ի նկատի առնել : Մեր Ամեն. Հոգեւոր Տիրոջ բացաւ կառութեան միջոցին ո՞վ պիտի փոխանորդէ իրեն : Անշուշտ Նորին Սրբազնութիւնը կը մտածէ այս կարեւոր կէտը, և պէտք է մտածէ. վասն զի նախորդ Կ-Պատրիարք Ամեն. Սապարդեան Սրբաղանին առանց Փոխանորդի մեկուն, մանաւանդ յանկարծական հրաժարականին հետեւանքները անգամ մը տեսանք : Ուստի անհրաժեշտ է առանց այլևայլի այս կարեւոր խնդրով զբաղիլ, և Փոխանորդի ընտրութիւնը ընել՝ կամ ըստ հին Կանոնադրութեան, եթէ նորին վաւերացումը պիտի յապաղի, և եթէ հնոյն համաձայն ընտրութիւնն ալ յարմար չդատուի, դարձեալ պէտք է ըստ իսկ երեսի. և Կրօնական Ժողովներով միտախոյն կարեւոր ընտրութիւնը կատարել, քէ՛ք առժամանակեայ պայմանով :

Բերա

ԴԻՏՈՂ

ՊԱԼԳԱՆԼԱՐ ԱՀՎԱԼԻ

Բարիկիւն Մաթէն զազէթաւնաւ եւս-
զըւան աթիտէքի մէջալէ, գըւսմէն տող-
րու օլմազլէ, էնէմիթիթ տէն աթի տէյիլ տիր.
Պալգաւնարտան մուճիպը էնտիլէ խա-
պէրէր ալընորըզ:

Սոն վազըթլարտա խօշնուտ օլունամա-
եաճաք պիր հալտէ պուլընմըլ օլան Թիւր-
քիա իլէ Եունանիսթան վէ Թիւրքիա իլէ
Պուլկարիսթան հիւքիւմէթլէրինին միւնա-
սէպաթը, պիր գաշ կիւնտէն պէրու տա-
հա զիւստէ կէրկիլէնմըլ տիր:

Պու հալի, մուխիսասարէն պէնան ի-
տէլիմ:

Մալիւմ տիր քի, չըզան ալ զարփըն-
տա Եունանիսթանա ինքա իտիլէն մէ-
պուսան ինթիլիսպարնտա, Թիւրքիա-
նըն, տիկէր տէվէթլէր իլէ միւթթէթիլէն
հուգուգը հիւքիւմէթլէրինին մուհաֆազա իթ-
մէքտէ օլաւըլ Կիրիտ աստաքընն պազը
էրպապը բուլթիլաւը՝ բէք չօք Եունան
տէվաթիլիտէ նապէթալիկի զապուլ իթմիլ-
էր, վէ իլլէրինտէն պէշ նէֆէրի՝ Եունան
բարլամէնթօլընա ազա ինթիլիսպ օլըն-
մըլլար տըր: Պուլկարտան պիր Մ. Վէ-
նէցիլու օլարաք, իթիւթ թէպապը Եու-
նանիլէտէն օլուպ, պիրինին թապիլիթի
չիւպէնի, ֆազաթ ալիկէր իթիլի թէպապը
Օսմանիլէտէն պուլունուտըլար:

Նիւայէթ Թիւրքիա, թէպապը Օսմա-
նիլէտէն պուլունուտ իթի Կիրիտիլին Եու-
նան բարլամէնթօլընա պուլընմալարնա
րազը օլմաթ, ֆազաթ Մ. Վէնէցիլու
իլէ Եունան թէպապընտան օլան տիկէր
Կիրիտիլէրէն կէլիննէ, Կիրիտտէ բուլթիլա-
ճա հէր կէօնա վազըթլէտէն կէրի տուր-
մալարը չարթըլա մէզքիւր բարլամէնթօ-
եա կիրմէլէրինէ մուխալիթի իթմէթօր,
իմաթ հիւքիւմէթը Օսմանիլէ՝ թէպապը
Օսմանիլէտէն պուլունուտ Կիրիտիլէրին Եու-
նան մէճիլի միլլինին զապուլ իտիլմէ-
մէսին Սիւրիտ հիւքիւմէթլինտէն թալէպ
իթմիլ, վէ հիւքիւմէթը Եունանիլէ տէ, իթի
Օսմանիլ մէպուլընն թապաթ իտիլմէսի
իլին բուլթիլա ֆըրգալարը իլէ ինքա
մուխապէրէ իտէնէկիլին վաթ իլլէմիլ իթէն,
պու կիւն Եունան հիւքիւմէթի մէպէթի-
նի տէյիլտիրմիլ կիպի կէօրիւնիւթօր, վէ
Մէճիլի միլլի՝ հազըլ հիւքիւմէթի հալիլ
օլաւըլնտան, քէնտիլիլին պուլունա միւտա-
լիլէն իտէմէնէնէկիլին Թիւրքիայա պիւտի-
րիթօր: Պու եւլպտէն Թիւրքիա իլէ միւ-
նասէպաթը տիրօմաթիլիլէնին զաթթ օ-
լընապիլէնէկիլ թէնտիլին զարըլ տա,
Եունան հիւքիւմէթի՝ միւնասէպաթը տիր-
լօմաթիլիլէնին զաթթ օլընմաթնա թէնս-
օլիւֆ իթմէթլէ պէրապէր, պուլունա մանի
օլաւնեաճաղընը, լաքին օ հալտէ քէնտի
մէնաֆիլի, Խաթապօլտա, տէվէթլէր թա-
րաֆընտան, աթի վազըթլարտան տաշա
զիւստէ մուհաֆազա իտիլէնէկիլին տէրմի-
եան իտիթօր:

Պիլլիւմ ալաւըլըմըլ թէնէկրաֆլարա կէօ-
րէ, Աթիլնտա մուհաթէպէնին զուհուրա
կէլէնէկի միւհիթէմիլ կէօրիւնմէքտէ տիր:
Հալպուլէր հալըլ չազըրնն անաթթարը
նէ՝ Աթիլնտա, նէ՝ Խաթապօլտա պուլըն-
մանըլ, Սօֆիլապա վէ Պիւքընէտէ պուլ-
լունուտօր:

Պուլկարէֆէքարը ումուլիլէնի ֆէվ-
դէլատէ թաշիլի օլընմըլ տըր. էնալի վէ
զազէթաճըլար, Պուլկար միւլթէնէկիլիլին
ոթիւհալարընը թէնիլ իթմէք չարթըլա ալ-
տէթլէրինի միւպէյիլին հիւքիւմէթը Օս-
մանիլ իլէ ապտ օլունան մուգալէլէյի, Պուլ-
կարիսթան իլին թաշիլարմիլ ապտ իթ-
տիլէրինտէն, զաթէթ մուհաթէպէ թա-
րաֆտարը տըրլար: Քէնտի էլլէրինտէ օլ-
տա, պու կիւն Թիւրքիայա զարըլ իւնը
հարպ իտէրլէր:

Պուլկարիսթան հիւքիւմէթի՝ քէնտի
օրտուսընտան ալալըլ բէք զիւստէ մաղ-
րուր օլուպ, իւպու օրտուսըն՝ իլ կէօր-
մէք իլին թէնէկիլ օլընմըլ ֆիթիլտէ պու-

լընմըլնտան, չըզան սէնէ Պուլկարլարըն
Մաթէնօնիստաթի թէնիւմիլ օլընմալ
հալինէ ինթիւմ վէրմէք իւզըլէ, Թիւրքիա
ալէնիլտէ իւնըլ հարպ իտէնէք իթէն,
տէվէթլէր պուլունա մանի օլմըլլար տըր:
Ֆազաթ չու սաաթմա Պուլկարիսթան
հիւքիւմէթիլին՝ տէվէթլէրին սուլհէթըլէ-
րանէ նաթիսթլարընը ալթըլ տիլնէմէ-
մէսի տէ՝ ինթիլիլին խարիճիլտէ տէյիլ
տիր:

Անճաք պու տէֆա Պալգաւնար մէօ-
լէսինէ ենիլ պիր էլ զարըլընթօր քի, պու
տա Բուլմանիա տէվէթլինին վազիլիթի
տիր: — Էլլէմ Ֆարանաստա պուլընա
սաաթաթալ Հաթըլ բաշա՝ Պիւքընէտէն
կէնէրքէն, Բուլմանիա գրալը իլէ վիւքէլալը
զիւսաթիլ իթմիլ տիր: Պու զիւսաթիլէն,
Պուլկարիսթան թարաֆընտան Թիւրքիայա
զարըլ պիր թէպարուգ վուգուլիտէ, Բու-
մանիանըն, Պուլկար հուտուտը իւզըլին
տէ, Բուլմանիա ասաթիլիլին հալըլ սէֆէ-
րէ զօլմաք իւզըլէ, Բուլմանիա իլէ Թիւր-
քիա պէնիլտէ պիր կիլլի իթմիլֆաթ ազ-
ալ մանէսը վէրմիլ տիր: Տիկէր թա-
րաֆտան, բիւստէթ օլունտըլընա կէօրէ,
Պուլկարիսթան՝ Թիւրքիայա զարըլ թէ-
արուգ իտէրքէ, Եունան հիւքիւմէթի՝
Պուլկարիսթան իլէ պիրլէնէնէք իմիլ, Հա-
սըլը պիր իլլին վիլթա տէվէթլէրի՝ Պալ-
գաւնարն հաթըն պիր զէմանտա ուլա-
եաճաղը անվալտէն տուլըլ զաթիլ էնտի-
լէ իլինտէ պուլունուտըլար: Հէր թարա-
ֆա նաթիսթլար վէրիթօլար: Եունանա,
Թիւրքիա հաթըլընտա սուլհուտէն պիր
մէպէքտէ պուլունուտընը, Թիւրքիայա
տա՝ իթիլալ վէ ազիլտէն հարէթիլ թալ-
սիլէ իտիթօլար: Պուլկարիսթան կէլին-
նէ, Ջար Ֆիթիլիլտան չու արա մէյանտա
եօգ տըր: Սոն վազըթլարտա Պուլկար մէճ-
լիսի վիւքէլալը պիր չօք ինթիլիլար ազ-
թ իթմիլ տիր: Մալիւմաթըլա կէօրէ, Բու-
մանիա հիւքիւմէթլինին մէպէթի՝ Սօֆիլա
հիւքիւմէթլինի տէլ չարըլ էնտիլէ, իտիթօր:
Ումալըլ քի պուլ էնտիլէ մուհաթէպէ ար-
զուսինտէ պուլունուտ Պուլկար էնտիլիլին
իւպու արզուսընա մուխալիթիլ իտէնէք
գաաթար միւլէսիլ օլուր:»

ՌԻՍ ԲԱԹԻԳԻԱՆԵՍԻ

Բուլմաթիլիլտանէսինտէ Մէճիլի միլլի-
նին ազաթընը մէն իթմէք իւզըլէ Ասիլի վէ
Մէզաշիլ նէզաթիլիլտէն բաթիլիլէ քիլէ
կէլէն թէնէթիլիլ վազըլ օլմաք իլլին,
բաթիլիլտանն իթի մէճիլ, կէլէն ճու-
մա իթիլիլ կիւնիլ ինթիլիլ իթմիլէր տիր:
Էվէլալ Խաթապօլ մէպուլըլ Գօզմիլիլէ քիլ.
ապիլէ նազըլը իլէ վազը օլան միւլալա-
թընը թէպիլլիլ իթմէկիլ պիր վազիլիլ ապտ
իլլէմիլ տիր: Միւլմաթիլէն, մէզքիլը միւ-
լազաթընտա, «Էլլէր մէճիլիլ ինթիլմալը
թէնիլիլ օլունուտա, իլլէրուտէ ազաթնա
հիւքիւմէթլէ միւսաաթէ իտիլէնէկիլ» մա-
նէսընը չըզարաղընը, անճաք նազըլը
պէլին պու Եունա ալըլտան ալըլա պիր
թէնիլիլ իթմէթիլիլ, վէ քէնտիլիլ տէ,
բաթիլիլտանէ մէճիլիլիլտէն պու Եունա
թէպիլլիլ չըզարաղըն մէմալը իլլէմէթիլիլ
սէօյլէմիլ տիր:—Գօզմիլիլէ քիլ. նին կիլիլմէ-
սինտէն սօնրա, իթի մէճիլա՝ ապիլէ նա-
զըլընը թէնէթիլիլ միւլալալէրէ իտէ-
րէք, պուլուն վէրիլէնէք ճէվալ իլլին իթի
մէթիլիլտան իլէ ալմաթան իթի զաթտան
միւլէթէքէպ պիր զօմիլիլտէ թէնէթիլ իթ-
միլ տիր:

* Բազար իթմէթի կիւնիլ իթի մէճիլա,
թէնէթար ինթիլա իտէրէք, բաթիլիլէ քիլ.,
ապիլէ միւլմաթիլալը սապըլ վաթանիլէ քիլ.
նին զիւսաթիլիլ պիրիլիլ տիր: Վաթա-
նիլէք, հիլ պիր սըֆաթը իթմիլիլտէ օլմա-
եաթաք, անճաք Պալգաւնար իթմիլիլտէ
նա թէնէթիլտան օլալիլէնէկիլիլ զանէն,
Ֆէնէր բաթիլիլտանէսինտէ, իթմէթիլ միւ-
սաաթէն ալմաթաղըն սեպտ, Լաթ (պու-

կիւն) ազաթ ինթիլիլտէ գարար վէրմէսի
Պալգաւնար Ալիլէն խօշ կէօրիւնմէթիլիլ, պի-
նապէրին պու մէճիլիլ թէնիլիլ ինթիլ-
մալ՝ խալըլը օլմաթընը, վէ պիր քէրէք
պուլունա գարար վէրիլիլտէ, բաթիլիլտանէ-
նին՝ Մէճիլիլ միլլիլին մուլմէթալըլ հաթ-
ընտա մուֆասալ մալիլմաթ վէրէքէք,
վէ մէճիլիլտէ՝ գալմաթիլիլ մէվլալտանն իա-
րիճիլն չըզաթաճաղընը վէ ապալիլ ու-
մուլ իտիլիլտէն հարէթիլտէ պուլընմա-
եաճաղընը թէնիլն իտէրէք, մէճիլիլտէն ազաթ
իլլին միւսաաթիլ լազըլէթի ինթիլմէթիլտէ,
հիւքիւմէթլին պուլունա բուխաթիլ վէրմէսի մէ-
մուլ իտիլիլտէն աթիլիլտէն իթմիլ օլալըլընը
սէօյլէմիլ տիր: Իթի մէճիլա, պու թէպիլ-
լաթը աթիլիլտէ սօնրա, Ասիլիլ նէզա-
րէթիլիլ թէնէթիլիլտէն եազըլտան ճէվալ-
նաթիլ թէնէթիլ իթմիլ, վէ չէթիլիլտէ
պազը ճիւլի թաթիլիլտէն զապուլ իլլէ-
միլ տիր: Ճէվալալմաթիլին բուլմէթիլ
բաթիլիլտէն պիր մէճիլիլ միլլիլ ազաթնա
հաթըլը պուլընտըլընը թէնէթիլտէն իպա-
րէթ տիր: Պալգաւնար իթի մէթիլիլտէն իլլէ
ազաթան իթի զաթիլ՝ ճէվալալմաթիլ Սալիլ
նէզաթիլիլտէն կէօլիլտէրէ իլլին թաթիլիլ ի-
տիլիլտէն տիր:

* Իւպու ճէվալալմաթիլ՝ օ կիւնիլ թաթիլ
իտիլիլտէն Սալիլ նազըլը՝ Գօզմիլիլ վէ
վաթանիլէ քիլէթիլիլտէն իթմիլ մէմաթիլիլտէրի
իւզըլէրինէ, Մէճիլիլ միլլիլին ինթիլաթը թէնէ-
թիլ իտիլիլտէն կիւնիլ մէմուլ իթմիլիլ հալտէ,
պուլունա աթիլիլ կէօրիւննէ, չու Եունա
ճէվալ վէրմիլ տիր: Բաթիլիլտէն իլլէ
ազաթան իթի զաթիլ՝ ճէվալալմաթիլ Սալիլ
նէզաթիլիլտէն կէօլիլտէրէ իլլին թաթիլիլ ի-
տիլիլտէն սէվալ վէրմիլ քիլալա տըր:
հաթիլալ պուլալ պապտէ կէօրիւնմէթիլ
տէ պիլիլտէ տիր: Բաթիլիլէ քիլ., պիր
նուլթըլնտա, պիր մէճիլիլ միլլիլ թէնէթիլ-
իլնէ գանուտա սէրանաթ օլմաթըլընը
թաթիլիլ իթմիլ տիր, տիլէք պու մէճ-
իլիլ ինթիլաթը՝ զալըլ գանուտի տիր:
պու սէպիլալէ պէլիլ տէ մէն իթմիլ, պու
մէմուլիլտէ պաթիլ տիր: Բաթիլիլէ քիլ.
քիլիլտէ իթմիլտէն պիրիլիլտէրէ տիր: պուլուն-
տա սուլ թէնէթիլիլտէ օլմաթալ, էլլէր պու
էմիլ գարըլ չըզըլըլտա, մէճիլիլ ինթիլ-
մալ զուլվէթիլ ճէպիլիլ իլլէ մէն իտիլիլտէք
տիր: Մուլիլտէն էմիլիլ վէրիլիլ օլուպ,
պու էմիլիլ հարֆիլիլ ինթիլ օլունաճաք տըր:»

Օլ վազըլ մէթիլիլտէրէտէն պիրիլ
Մէճիլիլ միլլիլ բաթիլիլտէնին ազաթ Բ-
տէպիլիլտէնին, վէ պու պապտէ եալընը
պիր խապէր վէրմէք քիլալիլ օլուպ, բաթ-
իլիլտէնէն պու մուլմաթիլիլ եաթըլընը
օլալըլընը սէօյլէմիլ տիր: Նալըլ պէլ գա-
նուտա պուլունա տաթիլ հիլ պիր գալալ օլ-
մաթըլընտան, պու Եունա մէճիլիլտէրին
ինթիլիլտէն հիւքիւմէթլէն միւսաաթէ ի-
տիլիլտէնէնէկիլին թէնէթար իթմիլ տիր: Հէ-
յէթիլն ալմալ ալաթընտան պիրիլ տէ՝ Մէճ-
իլիլ միլլիլին ալէնի օլաճաղընը վէ պուլուն-
տա մուլիլտէնէնէկիլին վէ թաթիլիլտէ մէ-
սէլէլիլ իլլէթիլալ իտիլիլտէնէնէկիլին պէնան
իթմիլ իտէն տէ, ապիլիլ նազըլը՝ պէօյլ տէ
օլալ, գանուտա գարըլ օլալըլ իլլին, ին-
թիլիլտէն գալիլ օլմաթըլընը ալալմալըլ,
վէ հէլէթ, հէր նէ օլալ, Մէճիլիլ միլլիլին
ինթիլիլտէն իտէնէկիլին պէնան իլլէ, մուլալ
րազաթ իտէրքէն, ապիլիլ նազըլը՝ «Պէն
ուլունա պուլունա տաթիլ հիլ պիր գալալ օլ-
մաթըլընտան, պու Եունա մէճիլիլտէրին
ինթիլիլտէն հիւքիւմէթլէն միւսաաթէ ի-
տիլիլտէնէնէկիլին թէնէթար իթմիլ տիր: Հէ-
յէթիլն ալմալ ալաթընտան պիրիլ տէ՝ Մէճ-
իլիլ միլլիլին ալէնի օլաճաղընը վէ պուլուն-
տա մուլիլտէնէնէկիլին վէ թաթիլիլտէ մէ-
սէլէլիլ իլլէթիլալ իտիլիլտէնէնէկիլին պէնան
իթմիլ իտէն տէ, ապիլիլ նազըլը՝ պէօյլ տէ
օլալ, գանուտա գարըլ օլալըլ իլլին, ին-
թիլիլտէն գալիլ օլմաթըլընը ալալմալըլ,
վէ հէլէթ, հէր նէ օլալ, Մէճիլիլ միլլիլին
ինթիլիլտէն իտէնէկիլին պէնան իլլէ, մուլալ
րազաթ իտէրքէն, ապիլիլ նազըլը՝ «Պէն
ուլունա պուլունա տաթիլ հիլ պիր գալալ օլ-
մաթըլընտան, պու Եունա մէճիլիլտէրին
ինթիլիլտէն հիւքիւմէթլէն միւսաաթէ ի-
տիլիլտէնէնէկիլին թէնէթար իթմիլ տիր: Հէ-
յէթիլն ալմալ ալաթընտան պիրիլ տէ՝ Մէճ-
իլիլ միլլիլին ալէնի օլաճաղընը վէ պուլուն-
տա մուլիլտէնէնէկիլին վէ թաթիլիլտէ մէ-
սէլէլիլ իլլէթիլալ իտիլիլտէնէնէկիլին պէնան
իթմիլ իտէն տէ, ապիլիլ նազըլը՝ պէօյլ տէ
օլալ, գանուտա գարըլ օլալըլ իլլին, ին-
թիլիլտէն գալիլ օլմաթըլընը ալալմալըլ,
վէ հէլէթ, հէր նէ օլալ, Մէճիլիլ միլլիլին
ինթիլիլտէն իտէնէկիլին պէնան իլլէ, մուլալ
րազաթ իտէրքէն, ապիլիլ նազըլը՝ «Պէն
ուլունա պուլունա տաթիլ հիլ պիր գալալ օլ-
մաթըլընտան, պու Եունա մէճիլիլտէրին
ինթիլիլտէն հիւքիւմէթլէն միւսաաթէ ի-
տիլիլտէնէնէկիլին թէնէթար իթմիլ տիր: Հէ-
յէթիլն ալմալ ալաթընտան պիրիլ տէ՝ Մէճ-
իլիլ միլլիլին ալէնի օլաճաղընը վէ պուլուն-
տա մուլիլտէնէնէկիլին վէ թաթիլիլտէ մէ-
սէլէլիլ իլլէթիլալ իտիլիլտէնէնէկիլին պէնան
իթմիլ իտէն տէ, ապիլիլ նազըլը՝ պէօյլ տէ
օլալ, գանուտա գարըլ օլալըլ իլլին, ին-
թիլիլտէն գալիլ օլմաթըլընը ալալմալըլ,
վէ հէլէթ, հէր նէ օլալ, Մէճիլիլ միլլիլին
ինթիլիլտէն իտէնէկիլին պէնան իլլէ, մուլալ
րազաթ իտէրքէն, ապիլիլ նազըլը՝ «Պէն
ուլունա պուլունա տաթիլ հիլ պիր գալալ օլ-
մաթըլընտան, պու Եունա մէճիլիլտէրին
ինթիլիլտէն հիւքիւմէթլէն միւսաաթէ ի-
տիլիլտէնէնէկիլին թէնէթար իթմիլ տիր: Հէ-
յէթիլն ալմալ ալաթընտան պիրիլ տէ՝ Մէճ-
իլիլ միլլիլին ալէնի օլաճաղընը վէ պուլուն-
տա մուլիլտէնէնէկիլին վէ թաթիլիլտէ մէ-
սէլէլիլ իլլէթիլալ իտիլիլտէնէնէկիլին պէնան
իթմիլ իտէն տէ, ապիլիլ նազըլը՝ պէօյլ տէ
օլալ, գանուտա գարըլ օլալըլ իլլին, ին-
թիլիլտէն գալիլ օլմաթըլընը ալալմալըլ,
վէ հէլէթ, հէր նէ օլալ, Մէճիլիլ միլլիլին
ինթիլիլտէն իտէնէկիլին պէնան իլլէ, մուլալ
րազաթ իտէրքէն, ապիլիլ նազըլը՝ «Պէն
ուլունա պուլունա տաթիլ հիլ պիր գալալ օլ-
մաթըլընտան, պու Եունա մէճիլիլտէրին
ինթիլիլտէն հիւքիւմէթլէն միւսաաթէ ի-
տիլիլտէնէնէկիլին թէնէթար իթմիլ տիր: Հէ-
յէթիլն ալմալ ալաթընտան պիրիլ տէ՝ Մէճ-
իլիլ միլլիլին ալէնի օլաճաղընը վէ պուլուն-
տա մուլիլտէնէնէկիլին վէ թաթիլիլտէ մէ-
սէլէլիլ իլլէթիլալ իտիլիլտէնէնէկիլին պէնան
իթմիլ իտէն տէ, ապիլիլ նազըլը՝ պէօյլ տէ
օլալ, գանուտա գարըլ օլալըլ իլլին, ին-
թիլիլտէն գալիլ օլմաթըլընը ալալմալըլ,
վէ հէլէթ, հէր նէ օլալ, Մէճիլիլ միլլիլին
ինթիլիլտէն իտէնէկիլին պէնան իլլէ, մուլալ
րազաթ իտէրքէն, ապիլիլ նազըլը՝ «Պէն
ուլունա պուլունա տաթիլ հիլ պիր գալալ օլ-
մաթըլընտան, պու Եունա մէճիլիլտէրին
ինթիլիլտէն հիւքիւմէթլէն միւսաաթէ ի-
տիլիլտէնէնէկիլին թէնէթար իթմիլ տիր: Հէ-
յէթիլն ալմալ ալաթընտան պիրիլ տէ՝ Մէճ-
իլիլ միլլիլին ալէնի օլաճաղընը վէ պուլուն-
տա մուլիլտէնէնէկիլին վէ թաթիլիլտէ մէ-
սէլէլիլ իլլէթիլալ իտիլիլտէնէնէկիլին պէնան
իթմիլ իտէն տէ, ապիլիլ նազըլը՝ պէօյլ տէ
օլալ, գանուտա գարըլ օլալըլ իլլին, ին-
թիլիլտէն գալիլ օլմաթըլընը ալալմալըլ,
վէ հէլէթ, հէր նէ օլալ, Մէճիլիլ միլլիլին
ինթիլիլտէն իտէնէկիլին պէնան իլլէ, մուլալ
րազաթ իտէրքէն, ապիլիլ նազըլը՝ «Պէն
ուլունա պուլունա տաթիլ հիլ պիր գալալ օլ-
մաթըլընտան, պու Եունա մէճիլիլտէրին
ինթիլիլտէն հիւքիւմէթլէն միւսաաթէ ի-
տիլիլտէնէնէկիլին թէնէթար իթմիլ տիր: Հէ-
յէթիլն ալմալ ալաթընտան պիրիլ տէ՝ Մէճ-
իլիլ միլլիլին ալէնի օլաճաղընը վէ պուլուն-
տա մուլիլտէնէնէկիլին վէ թաթիլիլտէ մէ-
սէլէլիլ իլլէթիլալ իտիլիլտէնէնէկիլին պէնան
իթմիլ իտէն տէ, ապիլիլ նազըլը՝ պէօյլ տէ
օլալ, գանուտա գարըլ օլալըլ իլլին, ին-
թիլիլտէն գալիլ օլմաթըլընը ալալմալըլ,
վէ հէլէթ, հէր նէ օլալ, Մէճիլիլ միլլիլին
ինթիլիլտէն իտէնէկիլին պէնան իլլէ, մուլալ
րազաթ իտէրքէն, ապիլիլ նազըլը՝ «Պէն
ուլունա պուլունա տաթիլ հիլ պիր գալալ օլ-
մաթըլընտան, պու Եունա մէճիլիլտէրին
ինթիլիլտէն հիւքիւմէթլէն միւսաաթէ ի-
տիլիլտէնէնէկիլին թէնէթար իթմիլ տիր: Հէ-
յէթիլն ալմալ ալաթընտան պիրիլ տէ՝ Մէճ-
իլիլ միլլիլին ալէնի օլաճաղընը վէ պուլուն-
տա մուլիլտէնէնէկիլին վէ թաթիլիլտէ մէ-
սէլէլիլ իլլէթիլալ իտիլիլտէնէնէկիլին պէնան
իթմիլ իտէն տէ, ապիլիլ նազըլը՝ պէօյլ տէ
օլալ, գանուտա գարըլ օլալըլ իլլին, ին-
թիլիլտէն գալիլ օլմաթըլընը ալալմալըլ,
վէ հէլէթ, հէր նէ օլալ, Մէճիլիլ միլլիլին
ինթիլիլտէն իտէնէկիլին պէնան իլլէ, մուլալ
րազաթ իտէրքէն, ապիլիլ նազըլը՝ «Պէն
ուլունա պուլունա տաթիլ հիլ պիր գալալ օլ-<

նա թէպտիլ իտիլմիշ տիրւ «Մապան» պոռ
հաճատիւն Աթինաստու ույտուրմ վէ աւ
ու հասպարց օլտրղընը հազրեօր :

Ի Տ Ա Ր Է Խ Ա Ն Է
Պէյօղլունա Թագսիմ հասեօսմեհ Ն. 65
Սահիպի իմիջեաց Վե
միշիթր մեադր զագրս
ՅՈՎԷ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ